

وضعیت کار عملی کارآموزان گروه اطفال دانشگاه علوم پزشکی شیراز بر اساس یادداشتهای الکترونیکی روزانه دانشجویان

حمید آموزگار*، مژگان زحمتکشان

مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی / آبان ۱۳۹۰؛ ۱۱(۴): ۴۲۵ تا ۴۲۶

مقدمه

آموزش دانشجویان پزشکی در بخشهای بالینی مشتمل بر آموزشهای تئوری و آموزشهای عملی است (۱ و ۲). از آنجایی که موفقیت پزشکان وابسته به فراگیری دانش و مهارت‌های عملی به صورت همزمان است، لذا فراگیری مهارت‌های عملی اگر ارزشمندتر از مهارت‌های دانشی نباشد، اهمیت آن از این مهارت‌ها کمتر نخواهد بود. هدف پژوهش حاضر بررسی وضعیت مهارت‌های عملی دانشجویان کارآموز بخش کودکان در سال تحصیلی ۱۳۸۸ با استفاده از یادداشتهای روزانه الکترونیک است، تا در این راستا گامی هر چند کوچک در جهت ارتقای سطح مهارت‌های بالینی دانشجویان پزشکی برداریم (۳ تا ۶).

روشها: پژوهش حاضر یک بررسی توصیفی - مقطعی است که بر روی ۹۰ دانشجوی کارآموز پزشکی بخش اطفال طی سال تحصیلی ۱۳۸۸ در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام شده است. یادداشت روزانه در قالب یک صفحه دیجیتال در آدرس: www.sums.ac.ir/peddept.studentlogbook در اختیار دانشجویان قرار داده شد. این صفحه شامل نام دانشجو، نام بخش‌هایی که در دوره سه ماهه بخش کودکان گذرانیده شده بود و رویه‌های مختلف مواجهه شده در بخش‌ها بود. در برابر هر رویه دانشجویان مشخص می‌کردند که آیا فقط رویه را مشاهده کرده‌اند، آن را به کمک کارورز و یا دستیار انجام داده‌اند و یا این که رویه به تنهایی توسط آنها انجام شده است. فرم یادداشتهای روزانه الکترونیکی قبلاً توسط اساتید بخش کودکان تهیه شده و روایی و پایایی آنها مشخص گردیده بود.

در پایان دفترچه‌های تکمیل شده به آدرس تعیین شده برای دانشجویان پست الکترونیکی می‌شد. فرم‌ها طوری تنظیم شده بود که اطلاعات موجود در قالب نرم‌افزار Excel به صورت یک بانک اطلاعاتی در می‌آمد. سپس اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از برنامه آماری SPSS-16 و آمار توصیفی (فراوانی و درصد) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

نتایج: بر اساس یادداشتهای الکترونیکی روزانه از میان ۱۶ رویه که برای دانشجویان ذکر شده بود: بیشترین رویه‌ای که توسط دانشجویان مشاهده شده بود پونکسیون مایع نخاع در ۷۹ نفر (۸۷ درصد) از دانشجویان و فیزیوتراپی قفسه سینه در ۴۶ نفر (۵۱ درصد) از دانشجویان بوده است.

بیشترین رویه‌ای که دانشجو با کمک کارورز و یا دستیار آن را انجام داده بودند، شستشوی معده و آرام‌بخشی در

* نویسنده مسؤول: دکتر حمید آموزگار (دانشیار)، گروه کودکان، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، بیمارستان نمازی شیراز، شیراز، ایران.
دکتر مژگان زحمتکشان (استادیار)، گروه کودکان، دانشگاه علوم پزشکی شیراز، مرکز تحقیقات گوارش، بیمارستان نمازی شیراز، شیراز، ایران.
این نوشته در تاریخ ۸۹/۳/۲۱ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۸۹/۸/۱ اصلاح شده و در تاریخ ۸۹/۸/۱۰ پذیرش گردیده است.

اطفال بود که هر دو توسط ۴۴ نفر (۴۹ درصد) دانشجویان انجام شده بود. بیشترین رویه‌ای که دانشجویان به تنهایی موفق به انجام آن شده بودند، رنگ‌آمیزی لام خون محیطی در ۳۶ نفر (۹۰ درصد) دانشجویان و نمونه‌گیری از خون سیاهرگی در ۷۵ نفر (۸۳ درصد) دانشجویان بود. کمترین رویه‌ای که توسط دانشجو مورد مشاهده قرار گرفت شامل: رنگ‌آمیزی لام خون محیطی در ۱۱ نفر (۱۲ درصد) درصد و انجام کشت گلو در ۱۵ نفر (۱۷ درصد) بوده است. کمترین رویه‌ای که دانشجو با کمک آن را انجام داده بود، پونکسیون مایع پلور در ۵ نفر (۵ درصد) از دانشجویان و رنگ‌آمیزی لام خون محیطی در ۶ نفر (۷ درصد) دانشجویان بوده است. کمترین رویه‌ای که از میان رویه‌های مجاز به انجام توسط کارآموزان، توسط این دانشجویان به تنهایی انجام گرفته بود، فیزیوتراپی قفسه سینه در ۱۴ نفر (۱۵ درصد) از دانشجویان و خون‌گیری از پاشنه پای نوزاد در ۳۰ نفر (۳۰ درصد) از دانشجویان بوده است.

بحث: مطالعه حاضر نشان داد برخی رویه‌ها مانند پونکسیون مایع نخاع، شستشوی معده و نمونه‌گیری از خون وریدی توسط دانشجویان مشاهده و انجام می‌گردد و مواجهه دانشجویان با آنها خوب بوده ولی در مورد برخی رویه‌ها مانند انجام کشت گلو و نمونه‌گیری از کف پای نوزاد، دانشجویان تجربه کمی در مواجهه با آنها دارند. لذا توصیه می‌شود که: دانشجویان کارآموز در ابتدای ورود به بخش کودکان با پخش فیلم‌های ویدیویی، CDهای آموزشی و یا روش‌های عملی مانند ایفای نقش (Role playing) و استفاده از مدل آموزشی (Moulage)، رویه‌هایی که ممکن است کمتر با آنها مواجه شوند را آموزش ببینند. همچنین از آنجایی که دانشجویان پزشکی مدت زمان محدودی را در بخش‌های نوزادان سپری می‌کنند و متعاقب آن تجربه کافی در انجام رویه‌های مربوط به این بخش مانند خون‌گیری از کف پا را کسب نمی‌کنند پیشنهاد می‌شود طول دوره آموزش بالینی در بخش نوزادان برای دانشجویان پزشکی افزایش یابد.

منابع

1. Perkoff GT. Teaching clinical medicine in the ambulatory setting. An idea whose time may have finally come. *N Engl J Med*. 1986 Jan 2;314(1):27-31.
2. Woolliscroft JO, Schwenk TL. Teaching and learning in the ambulatory setting. *Acad Med*. 1989 Nov;64(11):644-8.
3. Patil NG, Lee P. Interactive logbooks for medical students: are they useful? *Med Educ*. 2002 Jul;36(7):672-7.
4. Whitcomb ME. Using clinical outcomes data to reform medical education. *Acad Med*. 2005 Feb;80(2):117.
5. Alderson TS, Oswald NT. Clinical experience of medical students in primary care: use of an electronic log in monitoring experience and in guiding education in the Cambridge Community Based Clinical Course. *Med Educ* 1999; 33(6): 429-33.
6. Amoozgar H, Haghghat M, Qolami M. Evaluation of medical clerkship training in pediatric department of Shiraz University of Medical Sciences based on students' logbooks. *Iranian Journal of Medical Education* 2007; 7(1):7-13